

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félre 6 ft, év-
negyedrre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresz-
tesy Pál urak kereskedésében, hol egyes szá-
mok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordautó 22. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet
hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábas garmond sorért 6 kr
s egyszeri beiktatás után 30 kr. helyéül.
Hirdetések felvételnek: Helyben: akiadályval-
ban, Demjén László könyv- és Keresztény Pálpapir-
kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király utca
60. sz.) Bécsben: Haasensteint és Voglner (Neu-
er-Markt 11. sz.) Oppel Alajosnál (Vollzeile 22.
sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt-Seiler-
stätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stutt-
gart.
Nyilatkozatok: sora után 20 kr. előleg be-
küldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előzetesek s hirdetési díjak a vidékről a
szerkesztőséghez küldendők be.

Előfizetési feltételek a „Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

8 óra 8 ft o. é.
félre 6 „ „ „
évnegyedrre 3 „ „ „
egy óra 1 „ „ „
Az előfizetés minden hó 15-től megújítható.
Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztő-
ség, Demjén László ur könyv- és Keresztény Pál
ur papirkereskedése.

Az előfizetési pénzek a szerkesztő-
séghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

„Ifju szász“ reflexiók.

Föltettük volt magunkban, hogy mihelyt az „ifju szászok“ tüzetesen reflectálnak az általunk megismertetett általános bírálat alá fogott ó-szász programvázlatra — mi is elmondjuk indokolt véleményünket. Azonban az „ifju szászok“ reflexiói csak úgy ághegyről érintik az ó-szászok exhortációit, s azt a hirt pengetik, melyet az ó-szászok nem igen érintettek.

A „Sieb. Blätt.“ azt hangsúlyozza, hogy a megyesi értekezlet feladata nem határozódik a municipális kérdésben létrehozandó egységben; hanem főleg az 1848-ki törvények és az 1867-ki kiegyezés érvénye, következményei fölött kell elvileg megállapodniok; ép e részben kíván tehát világos nyilatkozatot az ó-szászoktól.

Továbbá arra utal az „ifju szász“ lap, hogy Medgyesen el kell határozniok azt is, melyik párt-hoz csatlakozzanak a szászajku követek a parlamentben; mert külön válna saját befolyásukat megsemmisíteni. Elmondja itt a „Sieb. Blätt.“, hogy a szászok érdekei: benső szövötközésre utalják őket a Deák-párttal, nem azért, mintha ez jogos igényeiknek teljesen elegendő lenne, hanem mivel jelenleg még is ettől remélhetnek legtöbbet. Ha — ugymond — a Deák-párt megbuknék, olyan államférfiak jutnának a kormányra, kiktől a csekély számú „eretnek“ szászok nem sok jót várhatna. Ezért az „ifju szász“ lap azt követeli az ó-szászoktól, nyilatkoztassák ki, hogy a Deák-párttal akarnak kezét fogni, de nem a jogos igények feladása árán; ha a szászok így cselekednek ezt nem a kormány hanem a „szász nemzet jól felfogott“ érdekében teendik.

Ugy látszik, hogy az ifju szászok csak ez elvi megállapodások után, alapján akarnak egyezni a municipális szervezet kérdésének mikéntje fölött, s erre nézve azt jegyzik meg, hogy bármiként történjék is az, több „kiváltságra nem tartatnak számot, mint a megnyit a magyar megyék már bírnak“. Ebben különben az ó-szász programvázlat is egyetértvén, csak a jogok mikénti megosztása képezheti a kérdés tárgyát.

A kerületek (székek és vidékek) önkormányzati felszabadításában is egyetértenek az ifjak a vénekkel; csak azt nem találják elegendő kifejtve a programvázlatban, melyek legyenek az egyetemre tartozó közös ügyek. Mert községek szerző statutákat alkotni nem lehet az egyetem feladata, miután már van községi törvény a mely az egész országra nézve kötelező; ha effle jogot akarnának az egyetemnek fenntartani, a törvényhozás jogát vennék igénybe, a mi a municipiumok hatáskörén kívül esik s egyikök által sem gyakoroltatik. E tárgyban is szabatosabb formulázást sürget tehát a „Sieb. Blätt.“

Az ifju szászok sem akarják az egyetemet csupán vagyonkezelővé tenni, ők is óhajtanak egy nemzeti központot, melyből a kerületek egyforma eljárását lehessen irányozni, s hatni az anyagi és szellemi fejlődésre; de ennek az egyetemnek a kerületek jogait nem szabad megcsorbítania, nem lehet a kerületeket kötelező statutákat alkotnia, hanem miután ép e kerületek küldötteiből alakulna az egyetem, a nemzeti és nemzeti-gazdászati fejlődés és megerősödés eszméit itt lehetne megérlelni, és innen odahatni, hogy azután a kerületekben az ige megtestesüljön; „mint határozatokat hozó főmunicipium ma már üdvös hatást nem gyakorolhat, a parlament sem fogja e kivételes állást neki megadni, de az egyes törvényhatóságok sem fogadják el azt“ — így végzi a „Sieb. Blätt.“

Az ifju szászok ez utolsó megjegyzésükkel jelölik meg a határt, melyet átlépniök nem lehet, de nem is szabad.

Nekünk az „ifju szász“ általános reflexiókhoz ezuttal kevés mondandónk van.

A mit az előleges sarkelvi kiegyezésről, a Deák-párthoz való csatlakozásról, az egyetem jog-

körének liberalis vitásáról olvasunk, nagyjában helyes; csak azt az egyet nem értjük, hogyan akarnak a királyföldi municipiumok köveitől alakult egyetemben oly testületet conserválni, mely csupán a szász nemzetiség anyagi és szellemi fejlődésének legyen irányadó központja, mozgató tényezője?

Nem sejtjük, nem értjük-e az ifjak és vének egyaránt azt, hogy egy ilyen központi testület állandó czéltábla lesz, gyűhely, hol a másajku kerületi küldöttek a „sum cuique“ elveért fognak küzdeni, s így küzdtek lenne az és nem egyesítve irányadó forum.

Azután, mai napság a nemzeti fejlődés az anyagi és szellemi gyarapodás tényezőjeül alkalmasbak a magán társulatok, mint valamely hivatalos közeg — kivált ha másoknál már létezése is szemet szur.

Horváth Boldizsár képviselőjelölt beszédéből. (Reformok.)

(Vége)

Rendkívüli tekintetel igényel a közoktatás ügye. Poroszország helyes nevelési rendszerének köszönheti mai hatalmát és dicsőségét úgy, hogy közmondássá vált: „a nagy Németországot a porosz iskolamesterek teremtték.“ Mi is elmondhatjuk: Magyarország jövőjének, nagyságának alapköveit iskoláinkban kell leraknunk, s ennélfogva a nemzetnek nem szabad visszatérnie sem minemű áldozattól, hogy a közoktatás ügyét minél helyesebb, s minél szélesebb alapokra fektesse. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Legközelebbi teendőink sorában fontos helyet foglal el a vallásügy rendezése is. Az 1848-ki törvények kimondván a vallások jogegyenlőségének elvét, nagyon természetes, hogy a katolika vallás többé nem követelheti magának azon előjogokat, a melyeket a mulban birt; de viszont épen a jogegyenlőség elvével fogva méltán igényelheti ugyanazon autonómiát, ugyanazon függetlenséget az államtól, a melyet a többi vallások élveznek. (Helyeslés.) A törvényhozás elé tartozik ugyan megosztani a viszonyt; a melyben a katolika vallás eddig, kiváltságolt helyzeténél fogva az állammal állott; de a törvényhozás e viszony felbontását szívtoly kevéssé tagadhatja meg, mint azt, hogy az elválás után a katolikusok javak és alapítványok a katolikusok örendkezelése alá helyeztessék. (Helyeslés.) Nem tartok Magyarországon azon surlódásoktól, a melyek az egyházi s állami hatalom közt némely államokban most napirenden vannak. A magyar clerus, a mely vallási kötelességeit mindig ki tudta egyenliteni s össze tudta egyeztetni, hazája szeretetével, — azon clerus, a melyel hazafiai érület tekintetében a világnak egy clerusa sem vetélkedhetik, — azon clerus a melynek oly nagy része volt mindeo időkön át a magyar állam megmentésében, fenntartásában, emelésében: bizonyosan tartózkodni fog ezentul is megátadni az állam kétségbe nem vonható jogait, valamint mi viszont óvakodni fogunk a beavatkozástól az egyház belügyeibe. Csak egyet nem kell szem elől tévesztelnünk; azt, hogy nem szabad az ügyet a szenvedélyek terére átvinni s egymás ellen bizalmatlanságot szítani. (Ugy van!) Ismétlem, azon clerustól, a mely csak legújabbban is határozottan visszautasította azok szövetségét, a kik a vallást önző politikai céljaikra eszközül akarták felhasználni, — azon clerustól, a melynek hazafiai érülete nem engedte, hogy egy külön katolikus párt alakítsa által eszakadón tölünk, hanem e táborban foglalt helyet, a mely a modern állam, a gyökeres reform, a szabadelvű democratia jelszavait hangoztatja: ezen clerustól nincs mit tartanunk nekünk, a kik a politikából kizárjuk a vallást, vagy csak annyiban fogadjuk be azt, hogy itt is, mint ott, a jogegyenlőség, a szeretet és békülékenység tanát követjük barát és ellenfél irányában egyaránt. (Élénk tetszés.)

Legtöbb teendővel találkozunk még mindig az igazságügy körében; s már itt meg fognak bocsátani önök, uraim, hogy azon szoros viszonytól fogva, a mely engem négy éven át ez ügyhez kötött, előterjesztésem a személyes számolás jellegét ölti magára. (Halljuk.)

Midőn az igazságügyminiszteri tárczát átvettem, s láttam, hogy feladataim roppant tömegével egyszerre, s egyútt megmérkőznöm lehetetlenség, figyondomat egy helyes sorrend megállapítására kell fordítanom. Abban állapodtam meg, hogy első sorba állítandó a törvénykezési szervezet, az igazságszolgáltatás közegeinek megalkotása, minthogy e nélkül a legközelebbi törvénykönyvek is a végrehajtás terén eredmény nélkül málnak szét. Csak aztán véltem áttérhetni az anyagi, s alaki törvények codificációjára, ezek közt elsőséget adván az alaki törvényeknek, mint a melyeknek hiánya a gyakorlati életben leginkább volt érezhető. E mellett azonban gondoskodnom kellett arról is, hogy az ország mielőbb kibontakozzék a hüberi kötelek maradványából, és pedig nemcsak közgazdasági előnyök tekintetéből, s nemcsak azért, hogy a szabad föld eszméje, s a jogegyenlőség a birtokra nézve is megvalósuljon, hanem

még azon specifcus jogi szempontból is: mert eme viszonyok előzetes rendezése nélkül a polgári codex megalkotása, majdnem leküzdhetlen nehézségekkel járna annak általános életbeléptetése pedig épen lehetetlen volna.

Mielőtt azonban magával a bírói szervezet tervével felléptem volna, törekvésem oda irányult, hogy megszerezsem a bírói szervezet nélkülözhetlen életfeltételeit azon alapelvek törvényhozási elfogadása által, a melyeket e tekintetben Európa majdnem minden művelt állama magáévé tett. E czélmotát elértem a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvény által, a mely kimondta, hogy a közigazgatás a törvénykezéstől elkülönítessék, s egyzersmind megadta a bírói függetlenség biztosítékait mind fel-, mind lefelé; — továbbá a bírói felelősséget szabályozó törvény által, mely viszont biztosítékokat állított fel az állampolgárok javára a bírói önkény, a bírói visszaélések ellen.

Magával a bírósági szervezet tervével már nem voltam oly szerencsés. Tervezetem, a melynek súlypontja a törvényszéki területkörök helyes beosztásán nyugodott mi nélkül olcsó, gyors és pontos igazságszolgáltatást én nem tudok képzeln, hajtóerést szenvedett leginkább pénzügyi aggályok, s nehézségek szirtjein, s helyébe compromissum utján egy ideiglenes szervezet állítottam, a melynek egyellen egy jó oldala van: az, hogy ideiglenes. (Derűtlenség.)

Még most is fájalom e váratlan s kedvezőtlen fordulatot; fájalom nem egyéni érdekeim szempontjából, nem azért, hogy lélekben és testben végkép kimerülvén a hosszú és keserű harcok alatt, a melyeket e kérdésben folytattam, kénytelen voltam tárczámat ö felsége kezeibe letenni, mert oly hosszú nélkülözés után megbecsülhetlen nekem azon lelki nyugalom, a melyet csak a magán élet ölében találhatunk fel; — hanem fájalom e kedvezőtlen fordulatot országos érdekek szempontjából; fájalom azért, mert lelkeim mélyében meg vagyok győződve, — s a későbbi eredmények igazolni fogják állításomat, hogy az ország tervezetemet elejtésével pénzügyi tekintetben is világos veszteséget szenvedett.

Kedvencz eszmém volt a békebírói intézmény meghonosítása részint gazdasági szempontból, részint pedig azért, hogy az autonóm elemekbe új életet öntsek s a birtokos intelligenciának tért nyissak a közügyek díjtalan szolgálata által, erkölcsi jogosultság alapján visszaszerezni azon befolyást és tekintélyt, a mely a két utolsó évtizedben fokozatos hanyatlásnak indult, s a melynek ujra ébredése társadalmi s állami érdekből annyira kívánatos volna. (Helyeslés.) Miután azonban a megyék rendezésének kérdése a békebírói intézményre nézve kedvezőtlen megoldást nyert törvényhozás utján; ezen eszmémről le kelle mondanom.

A bírói szervezet csak egy része lévén az igazságszolgáltatás összes szervezetének; ennek kiegészítése végett elkészültem az ügyvédi kar rendezésére s a közjegyzői intézmény életbe léptetésére vonatkozó törvényjavaslatokkal; de ezeket már nem volt időm a törvényhozás elé terjeszteni.

Az alaki jog terén eredményül csak azon ideiglenes perrendtartást mutathatom fel, a mely az 1868-ik évi 54-ik törvényozikkba foglaltatott. Idelglenesnek nevezem azt: mert valamint magam határozottan kijelentem, hogy a szóbeliség, nyilvánosság és közvetlenség rendszerének hive vagyok, (Élénk helyeslés), s a törvényhozás e kijelentésemet helyesléssel fogadta: szintegy a jövő törvényhozás is, — meg vagyok győződve — ezen rendszer mellett fog nyilatkozni azon sokoldalú előnyöknél fogva, a melyeket az magában hord. E rendszer a mellett, hogy leginkább megfelel egy a nyilvánossághoz szokott nemzet geniusának, egyzersmind legbiztosabban mozdítja elő az igazságszolgáltatás magas céljait az által, hogy a bírói s ügyvédi kart megtisztítsa salakjától, s az által, hogy terjesztvén a jogfogalmakat s a jogérzéklet, lassankint megszünteti azon erkölcsi kárt, a melyet perlekedési viszketegek nevezünk.

Hogy komolyan készültem e rendszert törvénykezésünk terén meghonosítani, tenusítja azon körülmény, hogy, mielőtt a kormányból kiléptem volna, a szóbeliség és nyilvánosság alapelveire fektetett új törvénykezési rendtartás szervezetét, egy e czéla alakított tanácskomány tárgyalása alá bocsátottam.

De mindamellett, hogy a jelenleg létező polgári perrendtartást ideiglenesnek tekintettem már akkor, a mikor ezt a törvényhozás elé terjeszttem, két nagy czélt értem el általa: 1-ször, hogy kiterjesztvén azt Erdélyre is, az uniónak egy új tényleges kapcsolót szolgáltattam; és 2-szor azt, hogy szervezhetem az ország főbb bíróságait, s azokat a régi feudális curia helyett, a hol még ezeltől négy évvel tabulaa bárók, praelatusok s az országbíró és primás által kinevezett tagok is foglaltak helyet, új, korszerű alapokra fektethettem.

Sajnálom, hogy harmadik tervem, a melyet ez ideiglenes törvényvel egybekötöttem volt, t. i. a királyi tábla szétosztása, az utolsó pillanatban megbukott, s azon hallatlan törvénykezési anomaliától, a melynél fogva több mint 3000 mérföldnyi területre, s több mint 10 millió népességre egyetlen egy fölébbiteli törvényszékünk van, maiglan sem menekülhetünk meg.

A bünvádi eljárás, valamint a büntető s polgári anyagi jog tekintetében részint csak novellaris intézkedésekre, részint pedig előmunkálatokra kelle szorítkoznom, kellő erő és idő hiánya miatt. Szükségesnek tartom azonban nyíltan kijelenteni, hogy a bünvádi eljárást az esküdtzéki intézménnyel akarom kapcsolatba hozni, s annak kidolgozását ez irányban indítottam meg. E nézetemhez most is ragaszkodom ingadozás nélkül, s elengedhetlennek tartom az esküdtzéki intézmény meghonosítását először azért: mert ez legtermészetesebb ápolója és fejlesztője a nép jogérzékének, s e jogérzékben fekszik az államrend legerősebb és legbiztosabb őre és támasza (ugy van!) és másodszor azért: mert a polgári és politikai szabadság legnagyobb biztosítékát az érintett intézményekben találom.

A kivételre nézve azonban, hazánk sajátos viszonyait tekintve, elismerem: hogy az esküdtzések általános alkalmazása kezdetben talán leggyözebben akadályokba ütköznék, s azért egyelőre megelégedném azzal: hogy az esküdtzések csak az intelligencia nagyobb focusaiban szerveztessék, s azokhoz csak a terhebb becsámítás alá eső büntettek utaltassanak, vagyis: hogy az esküdtzések kiterjesztése lépést tartson az intelligencia terjedésével. (Élénk helyeslés.)

Valamint nem volna kifogásom az ellen is: hogy az állam teljesebb biztonsága tekintetéből a politikai vétségekre és bűnökre nézve az ország központján egy külön esküdtzések (special jury) állítsassék fel; mert szabadelvűségem nem terjed odáig: hogy a liberalismus abstract eszméjének a haza existenciáját is feláldozni akarnám. (Éljenzés.)

Nehéz s nagy áldozatokkal járó, de végtelenül üdvös és nemes feladat vár reánk a büntetőügy reformja körül. Fájdalom, nálunk e téren igen sok előítéletet, balfogalmat kell leküzdeni; vannak még az államférfiak sorában is, a kik a büntetés egyedüli czélját a megtorlásban keresik, s a büntön rendeltetését kizárólag abban találják: hogy elzárják a bűnöst, s ez által azt ártalmatlanná tegyék a társadalomra nézve: holott maga a püsztá megtorlás nem fér össze azon magas erkölcsi fogalommal, a melyet az államhoz kötünk, s holott épen azon czélt, hogy a bűnöst ártalmatlanná tegyék, biztosan csakis akkor érhetjük el, ha arról gondoskodunk, hogy a bűnösök a büntön falait elhagyva, javulva térjenek vissza a társadalom kebelébe. (Élénk helyeslés.)

A kinek alkalmá volt körültekinteni a külföldön s párvonalba állítani hazai büntőneinket a külföldi fegyházakkal: annak lehetetlen meg nem döbönnie azon iszonyu hátramaradástól, a mely bennünket e tekintetben is terhel.

Nem volt szabad tehát egy pillanatig is késnem a reformot e téren is megindítani, de viszonyaink természetében fektött, hogy e részbeli tevékenységemet, az elsőfolyamodású bíróságok rendezése előtt, csak az országos fegyházakra terjeszthetém ki. S az önértet nyugalmával mutathatok a sikerre, a mely ott előttünk feltárul. Akárki lép be ez intézetekbe, kénytelen lesz bevallani, hogy azok európai színvonalra emelkedtek. Látni fogja: mint lehet minden bilincs, avagy testi büntetés alkalmazása nélkül a legszigorubb rendet és fegyelmet fenntartani azon egyszerű eszközökkel, a melyeket az emberszeretet s emberismeret sugálnak. Látni fogja; hogy az oktatás és a munka a legnemesebb s egyuttal a legbiztosabb fegyver kiirtani a bűnöst s azt, mint embert adni ismét vissza a társadalomnak.

Most már folytatni lehet a reformot tovább, szélesebb körben. Véleményem szerint azonban büntönrendszerünk átalakítása nem eszközölhető másképp, mint úgy: hogy szaporíttatvák az országos fegyházak, a hosszabb időre ítelt fegyenozek ide szállíttassanak át; ellenben megyei büntőneink csak a vizsgálói foglyok s a vétségekben elmarasztalt egyének számára rendeztessék be. Mert minden törvényhatóság kebelében egy a czélnak megfelelő fegyház felállítás, berendezése és fenntartása elviselhetlen pénzálldozatokkal járna; a létező megyei büntönök pedig, egy a mint vannak, a fegyházak rendeltetésével majdnem kivétel nélkül merőben ellenkeznek.

A mi magát a büntető vagy fegyrendszert illeti, legözelszerűbbnek tartom azt, a mely a magán- és a munkarendszert egyesíti; s egyik uralkodó szempont előttem az, hogy a fegyenoz szabadon bocsátását felteless a korlátozt szabadság előzze meg, — miután a visszaesést, lélektani okoknál fogva alig mozdíthatja elő valami annyira, mint a rapid átmenet a teljes elzártaságból a feltétlen, a korlátban szabadságba. (Élénk tetszésnyilvánítások.)

Miniszteri pályám legszebb emlékei közé tartozik s fardalamért legnagyobb elégtételül szolgál: hogy törvényjavaslataim az urbéri viszonyok végleges megszüntetéséről s az irányokról, valamint Erdélyben az arányosításról és tagosításról, törvény erejére emelkedtek. Ezzel egy nagy lépést tettünk előre az 1848-ki elvek megvalósítása, a modern állam felé. Ellenben sajnálom kell, hogy a bérföldre, udvarbeli birtokokra és telepítvényekre vonatkozó törvényjavaslataim tárgyalását a törvényhozás nem fejezthet be. (Felkiáltások: sajnos!) az italmérségi jog rendezéséről készített törvényjavaslato-

mat pedig nem állt hatalmában a törvényhozás asztalára letenni.

De nem folytatom tovább a részleteket. Könnyen öngazolás színeben tűnhetnék fel előadásom, holott én nyugodtan tűrve a jelen ítéletét, igazolásmat a jövőtől várom. Csak ez van hivatali itélnei a kormányfőriak felett. A visszalépés oka a hatalom polczáról rendesen egy ellentétes vagy kedvezőtlen áramlat uralomra jutása szokott lenni, s ezen áramlat befolyása alatt a jelenben nincs meg azon elfogultatlanság, a mely egy igazságos bíróban megkívántatik. A távolabb jövő, a melynek már a jelen küzdelmek, a mai nézetek egyik és másik áramlatának tényleges eredményei is biztosabb tájékozást fognak nyújtani.

Az első erdélyi vasut közgyűlése.

Pest, máj. 28.

Az első „erdélyi vasutársaság“ hatodik rendes közgyűlését tegnap d. e. 10 órákor gr. Chotek Ottó elnöke alatt tartotta meg. Elnök bemutatván a kormány képviselőjét Desöwffy Lajost, indítványozta, hogy a tárgyalás német nyelven folytassék. A közgyűlés elfogadja. Jelen van 39 részvényes, kik 21,500 darab részvénnyel 160 szavazatot képviselnek. A felolvasottnak tekintett üzletjelentésből átvesszük a következőket: A társaság évi bevétele 1.562,365 frt 66 krt, kiadása 1.132,906 frt 43 krt, a tiszta nyereség tehát 429,459 frt 23 krt tesz. A bevételek következőleg oszlanak meg: személyszállításból 394,166 frt 13 krt; podgyász- és gyorszállítmány után 33,664 frt 78 krt; teherszállítmányból 1.091,021 frt 45 krt; haszonbérékből 6106 frt 77 krt; kocsibérékből 29,095 frt 82 krt; távradaietékekből 4726 frt 28 krt; különféle jövedelmekből 3584 frt 4 krt, melyek összege az előbb mondott főösszeget teszi ki. A bevételek a megelőző évhez képest 343,086 frt 98 krral növekedtek. — A kiadások közt az általános közigazgatás 75,512 frt 34 krral; pályafenntartás 442,705 frt 48 krral; forgalmi üzletszolgálat 271,894 frt 91 krral; műhelyszolgálat 316,546 frt 46 krral; egyéb kiadások 28,253 frt 24 krral szerepelnek, s összesen a fönnebb kitett kiadási főösszeget adják. A kiadási többlet a múlt évhez képest 304,932 frt 76 krt. Egy pályamértföldre esik bevétel: 40,856 frt 84 krt; kiadás: 29,626 frt 22 krt.

Ami a pályaforgalmat illeti, e tekintetben a jelentés következő adatokat adja: szállítottat összesen 356,973 személy, mi a múlt évhez képest 63,406 személyszaporodást mutat. Naponként átlag 978 személy. A fennírt bevételből egy személyre átlag 1 frt 9 krt esik. Egy pályamértföldre jut 9335 utazó. Podgyász- és gyorszállítmány szállítottat 30,792 mázsa, a múlt évinél 2723 mázsával több. A bevétel mázsánként és mértföldenkint 5 frt 70 krt podgyász után, és 11 frt 19 krt gyorszállítmány után. A podgyászforgalom 5.546,427 mázsát tesz, 1.309,943 mázsával többet a megelőző év forgalmánál. Távirásztati sürgöny felvételét 11,139, kiadottat 11,601 db. A forgalomnak átdotott vonal hossza 38.24 mértföldet tesz, 6.85 mértfölddel többet az előbbi évinél. Ezen vonalon 27 mozdony 94 személy- és 919 teherkocsival tartja fenn a közlekedést. A zárszámla sze-

rint a társaság összes vagyonértéke 35.300,251 frt 15 krt tesz.

E jelentés felolvasottnak tekintetvén, a közgyűlés által tudomásul vétetett, s a számvizsgáló-bizottság előterjesztése alapján az igazgatóságnak a felmentvény kiadott. Elővételnek ezután a gyűlés egyéb tárgyai. Számvizsgálókul Eber N., Stoll és Wahl, póttagokul Frömmel, Kappay és Wehlesz; igazgató-tanácsosokká a kisorsolt gr. Chotek, Grimm és br. Wodianer újból, a még üres két tanácsosi helyre pedig br. Nopcsa és Kendeffy A. megválasztattak. Olvasottat az igazgató-tanács előterjesztése, melyben az alapítke növelése tekintetéből újabb részvények kibocsátását hozza indítványba. A közgyűlés az indítványt elfogadja, s annak életbeléptetésével, a kormány jóváhagyásának kinyerése mellett az igazgató-tanácsot bízta meg. Miután még az arad-szegedi vonal kiépítésének átvételére is felhatalmazta az igazgatóságot, illetőleg ennek a tárgybani előterjesztését tudomásul vette, e közgyűlés ezzel véget ért.

Victoria.

Kolozsvárt, 1872. máj. 31.

A Victoriának ma ünnepe volt. Talán lesznek a kik részrehajlónak tartják ez ítéletet, mely sehogy sem talál azon viharra, mely haragos szödgörgések- és villámokkal tört ki.

Ámde én a magam fejével gondolkodom, és azon áldó karoktól, melyeket az engesztelés, a barátság, az egyetértés rég nem látott szelleme terjesztett ki a gyűlés felett, nem tudom, nem akarom látni a vizsály végre számúzott szellemét.

A Victoria hazánkban, egyike azon jötevő intézeteknek, melyek a közvagyonosodás és közboldogulás érdekében hivatnak szolgálni, szép multja van már is, de adja az ég, hogy jövőjének fénye árnyat vessen a multra; nemcsak a részvényesek java, hanem a közjó adja lelkekre ez oajt.

Oly intézeteket, mint a Victoria, a mind jobban élénkülő verseny, a koronként meg-megújuló csapások mellett, csakis a beléje vetett bizalom szilárdsága tud fenntartani. E bizalom mértéke pedig az egyetértés és barátság azon fokától függ, mely a társulat belsejében uralkodik. Ezt jól lesz meggondolni, és jövőben személyi vizsályokkal nem kell kockáztatni azon ügyet, mely a haza boldogulásának ügye is.

Azon férfias jobbok, melyeket a közös célra összeforrani láttam, biztosítókat nyújtanak a szebb és jobb jövőre; ha e várakozásnak megfelelő, akkor lesz igazán victoria a Victoria, mert élete a bizalom, az anyagi, szellemi és társadalmi haladás folyton tartó diadala lesz.

Most csak ennyit, midőn oly szükségünk van az egyetértésre, hogy a hibákat szívesen takarják el az ösztinte megbánás és megjavulás fehér palástjával. Ha a jelölt irányban megmarad, akkor legyen üdvözölve a Victoria!

Dr Dobránszky.

Az oroszoknak nem kell Konstantinápolyt!

Popov P. ur moszkvai egyetemi tanár az ottani „Szláv Bazarban“ tartott egyik történelmi felolvasásában

azt bizonyította, hogy Oroszországnak joga van Konstantinápolynak elfoglalására, s hogy e jog egy házasságon alapul, mely III-ik Iván moszkvai nagyherceg és Paleolog Konstantin, az utolsó görög császár Zsofia nevé unokahuga között kötöttet.

Most azonban Popov ur ezen gondolatért a különben igen harcziás szellemű „Birzev. Viedom.“ részéről igen komoly megróvást kap, mely haragra gyul, hogy ő ezen korhadt politikai elvet, azaz a házasságból származó foglalási jogot helyesli, mely csak az osztrák birodalom történelmében szerepel, Oroszország pedig a nemzetiségi elven alakult. Itt az orosz lap bizonyítja, hogy azon államok, a melyek idegen ajku nemzeteket annektálnak, s előny-politikát követnek, a világ szinpadjáról elenyésznek. Ilyenmü bekebelezési politika folytán bukott Lengyelország és bukni fog Magyarország is. A habzburgi uralkodó ház politikai jelentősége mindinkább fogy, holott a nemzetiségi elv alapján indult savoyi és hohenzollerni dynastiákról az ellenkező állítható. A politika előnyből eszközölt foglalások vészhozók, s I. Napoleonnak is vesztét okozták. De Konstantinápolynak elfoglalása Oroszországnak még politikai előnyöket sem hozna, mert először ezen szándéka által egész Európát maga ellen zudítaná, másodsor pedig az önállóságra törekvő szláv nemzetiségeket ezen természetes szövetségeseit is elvesztené.

Konstantinápoly birtokába jutván, az oroszok Bulgariát és Románországot is elfoglalni kénytelenek lennének, s ez esetben Szerbia és Horvátország is méltán rettegne önállóságáért, s az egyes szlávoknál Oroszország iránt jelenleg tapasztalt ellenszenv, ekkor már az összes szláv tömegekre kiterjedne. Mi több, Oroszország hasonló kísérleti szándéka által megint oly általános és gyűlöletes béte noire-á válnék egész Európa előtt, a milyennek tartottat 1855-ik évig, midőn metternichebb érzelmű volt, mint maga Metternich. A házassági jogra támaszkodott foglalások már elévültek, s ő reméli, hogy az orosz kormánytól távol van a Konstantinápoly meghódítására célzó minden gondolat, mely csak oly embernek agyvelejében keletkezhett, ki nagyon el van foglalta könyvekkel, s épen ennek folytán a közélet mozgalmával kevésben ismeretes.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, június 1. 1872.

— A városi központi választmány — a három napi felszólalási határidő lefolytán — ma ülést tartott. Elutasítottat 7 felszólalás. A beírt választók ellen tett kifogásokból 4 elutasítottat, 3 elfogadtattat. A választmány jövő hétfőn r. 9 órákor ismét összeül.

— Folyó 1872-ik év június hó 3-án d. e. 10 órákor a gazdasági egyetnek választmányi ülése lesz a titoknoki szálláson.

— Vélis Simon ur május 30-án tartott felolvasásáról lapunk jövő száma hozand egy terjedelmes cikket — ezért nem akartuk a dolgot futólag említeni, s a tárgyhalmaz kényszerített a cikk jövőre halasztására.

— Az odessai egyetemet az orosz kormány hir szerint Sebastopolba helyezi át. Ez áthelyezés főczélja, hogy Sebastopol, mely most elsőrendű kereske-

delmi és hadi tengeri kikötővé alakítottatik, az ifjúság ide áthelyezése által is lökést nyerjen a gyors és erős népésedésre. Egy odessai gazdag polgár azon ajánlatot tette az orosz kormánynak, hogy ő kész Sebastopolban saját költségén pompás és a jelen kor igényeinek megfelelő egyetemet építeni, s berendezni, ha az odessai egyetem épületét átengedik neki.

— Varrógép-statisztika. Amerikában mindenre kiterjed a statistika figyelme. Így egy kimutatás fekszik előttünk az amerikai varrógép-gyárak 1871-iki forgalmáról, s e kimutatás valóban meglepő adatokat szolgáltat e hasznos gépek elterjedéséről. A varrógép-gyárak között az első helyet a Singer Manufacturing Company new-yorki gyára foglalja el, mely 1871-ben 181,260 gépet adott el (33,427-el többet mint 1870-ben), ezután következnek Whele és Wilson-gyár 128,525 géppel, a Grover- és Baker-gyár 50,338-al, a Weed-ház 39,655-el, s még több gyár kisebb forgalommal, de az Amerikából eladott varrógépek összegének egy harmada a Singer Manufacturing Companyra esik, mely e nagy forgalmat kiválólag az új találmányu ugynevezett „családi“ varrógépeknek köszönheti.

Apróságok.

— Óriási szobrok. A Chinában, Tibetben és Japánban készült bálványképek méltán a faépítészet csodáinak tekinthetők; ugyanis, az ihhassai Budhakép (Tibetben) 210 láb magas, tetőtől talpig megaranyszóva. — A pekkingi (Chinában) 85, a miakói (Japánban) 81 láb magas.

— Bálvány-gyár. Birmingham angol városban mintegy 10 évvel ezelőtt bálvány-gyár alakult, mely az ázsiai angol felsőség alatt élő vad népek számára ezüstből, rézből, bronzból és vasból különféle bálványképeket gyárt. A gyár tulajdonosa, Charling ur, millióssá lön tömeges megrendelések folytán. A bálványképek Indiában a legjobb kelendőségnek örvendnek.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Május 31-ről: 5% Metalliques 64.75. 5% Nemzeti kölcsön 72.15. 1860-diki államkölcsön 104.—. Bankrészvények 839. Hitelrészvények 334.90. London 112. 40. Ezüst 110.50. Cs. kir. arany 5.40/10. Napoleondor 8.98.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 81.50. Temesi 79.50. Erdélyi 79.—. Horv.-Slavon 84.—.

Felelős szerkesztő: Sándor János.

Nyíltér.

Fog- és szájróvos Máthé Domokos

„Rubin“ fogtisztító-szere

a legjobb szer a fogak napontai tisztítására, a foghús erősítésére és az oly ártalmas fogkö (borkő) képződés megszüntetésére.

Ezen készítmény felől több nevezetes bécsi orvos elismerését nyilvánította.

Egy díszes érezdoboznak ára 1 ft.

Egyedüli forrártár Csapó Sándor urnál Kolozsvárt.

Buziás-vasfürdő Magyarországon,

két órányira Temesvártól, (479)

a mely a continens legerősebb vasfürdői közé tartozik, s elismert igen egészséges vidéken fekszik. A fürdő-élemt 1872 május 15-én nyílt meg. A Buziás-fürdő, gyógyereje vérszegénység, méhbagok, fehér-folyás és magtalanság ellen, a minek következtében a szó teljes értelmében

NÖFÜRDŐ

nevet vívott ki magának, továbbá homok- és kőbagok (Gravella), gyomor- és bélhurut, ideggyengeség, tehetetlenség, aranyér, méhgüros, lépkör ellen tapasztalat és gyógyszerikere által be van bizonyítva és híressé vált. Ivd- és savgyógyítás, meleg kádfürdők, hideg- és zuhanyfürdők.

Szállodák, minden kényelemmel berendezve, közvetlen összeköttetésben vannak a pompás parkkal. Az új szállodát vendéglővel, kávéházzal, valamint a gyógytetmet a halli fürdő ezelőtti ismert vendéglőse Weisz F. A. vette át.

Tánczoszörök, Tombola, szinkör, nyil-lövölde, valamint zene egy kitünő cigány-zenekar által. Buziás-TEMESVÁR-LUGOS közt naponta kétszer közlekednek gyors- és postakocsik. Táviradállomás. — Bövebb felvilágosítást nyújt a fürdő-kezelőség. Ásványvizet Gross J. ur által Buziásban kaphatni.

Bertalan Lajos, bérlo.

Wiener Commissions-Bank

VÁLTÓIRODÁVA

— Kollmarck, 4-ik szám.

Kibocsát

vétel-jegyeket

az alább feljegyzett sorsjegy-csoportokra, s ez összeállítások már azért is a legelőnyösebbek közé számíthatók, mert minden ily vételjegy tulajdonosának alkalom van adva, minden fő- és melléknyereményt egyedül megvetheti s ezen kívül

aranyban 30 frank és bankjegyen 10 forint kamadban részesülhet.

A. csoport. (Ezenként 16 húzás.) Havi 40 forint részesítés. — Az utolsó részlet lezárása után minden résztvevő követhető 4 sorsjegyet kap:

egy 5/10-kos 1860-ki 100 forintos államsorsjegyet.

Főnyeremény 300,000 ft. s a sorozatos sorsjegy 400 ftal visszaváltatik.

egy 3/10-kos török császári 400 frankos államsorsjegyet.

Főnyeremény 600,000, 300,000 frank valószínűsége arányban.

egy húz. braunschweigi 20 talléros sorsjegyet.

Főnyeremény 80,000 taller minden levonás nélkül, egy innsbrücki (tyróli) sorsjegyet.

Főnyeremény 30,000 forint.

B. csoport. (Ezenként 13 húzás.) Havi 6 forint részesítés. Az utolsó részlet lezárása után minden résztvevő követhető 3 sorsjegyet kap:

egy 3/10-kos török császári 400 frankos államsorsjegyet.

Főnyeremény 600,000, 300,000 frank valószínűsége arányban.

egy húz. braunschweigi 20 talléros sorsjegyet.

Főnyeremény 80,000 taller minden levonás nélkül, egy száz-százmetingeni sorsjegyet.

Főnyeremény 45,000, 15,000 ft. delemet ért.

Videki megrendelések pontosan és utánvét mellett is eszközölhetők. Nyereményajánlatok a húzások után bementesen — ingyen küldetnek meg. (434)

Robey & Company Limited,

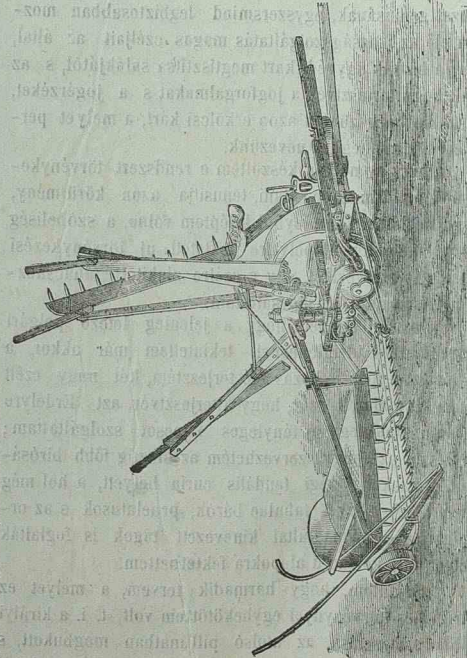
angol gépész-mérnökök és gazdasági gépgyárosok,

Pesten, üllőit-ut 1. sz. alatt,

sietnek ezennel közhírré tenni, miként sikerült WOOD W. A. amerikai arató-gépgyárossal Amerikában és Angliában jelenleg legjobbnak elismert CHAMPION-féle arató-gépek és WOOD-féle kaszálók kizárólagosan Magyarországon szerződni. A híres WOOD-féle amerikai gyárban készült gépekből eddig már 152,371 adatott el, mely nagy összeg a gépek szérszerűségéről legjobban keszkesedik, tekintetbe sem véve azon tényt, hogy a különféle kiállításokon és kísérletek alkalmával 400 érméken felül nyertek a föld minden országában, beleértve a legelső díjakat, melyek csak valaha adták a gazdasági gépészlet terén, hasonló célzókra készült gépeknél.

CHAMPION-féle magánlerakó arató-gépek és WOOD-féle kaszálók Magyarországon számtalan csak állítanak rendelkezésükre meg, és habár ezen gépekből nagy készletet is tartunk rakárunkban, ezenmél tiszteletteljesen feltérjük a nagyérdemű gazdálkodóknak, seges megrendelését minél előbb kezinkhez juttatni, hogy azokat a szokott pontossággal kellő időben végrehajlíassuk.

Hogy ezen gépekhez kívánatos tartáléktrészek is nálunk mindig készen találhatók, feleslegesnek gondoljuk felmenteni.

Egyuttal van szerencsénk jelenteni, miként Patent vasrámas és vasgerendás cséplő-gépeinkre már eddig is rendkívül számos előjegyzésünk vannak az 1872-iki cséplési időnyre, miért is a venni szándékozókak teljes tisztelettel feltérjük, megrendeléseiket mihamarabb beküldeni.

Hogy gőzmozdonyaink az 1869-iki szólnoki és 1871-iki miskolci kiállításokon a legkevésbé tüzező-nyaggal, a legrovidebb idő alatt a legtöbb gőzt producálták, s hogy tavalyi patent vasrámas cséplőgépünk az első díjt 30 arannyal és a nagy arany-érmét nyerte, továbbá hogy patent vasrámas és vasgerendás gépeink tartósságra és nagy munkaképességre néve minden más, hasonló célra készült gépekkel fölülmúlnak, eléggé ismertetek tények, minsem hogy szükséges lenne gépeink tökéletességére vitt észleztetését bővebben is bizonyítani.

Robey & Company Limited,

Pest, üllőit-ut 1. sz.

Képes árjegyzékek ingyen kaphatók.

(395)

23—24

Coca-labdacsok I., II. és III.

Coca I. torok-, mell és tüdőbajoknál, még előhaladt állapotban is fényes sikert eszközöl; coca II. megszünteti a legmakacsabb enésztés-háborgásokat, gyomorturbot, aranyér-bajokat, élvágyhiányt sat., és coca III. a legelhataltób, sőt ki-pótolatlan gyógyszer ideggyengeség, hypochondria, aszkör, s nevezetesen általános és különös gyengeséget állapítok ellen (pollitudo, nemi gyengeség sat.). Ara porosz gyógyszer-díjszab. szerint 1 doboz 2 ft, 6 doboz 10 ft o. ért. Bövebb felvilágosításul lásd: Wissenschaftl. Abhandlung über die Coca, tungen a szerencsen-gyógyszer-tárban Mainzban.

Forrártárak az oszt. magyar birodalom számára:

Bécsben: Haubner Ed. am Hof.

Pesten: Török J.

(456) 3—20